

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / Семен Устимович Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 375 с.
2. Жерносек І. П. Організація науково-методичної роботи в школі. 2-е вид., доповнене. – Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада+», 2007. – 128 с. (Серія «Адміністратору школи»).
3. Куцевол О. М. Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів літератури: Автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Ольга Миколаївна Куцевол ; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2007. – 44 с. – укр.
4. Майер Н. В. Особливості професійно-методичної діяльності майбутніх викладачів французької мови / Н. В. Майєр // НАУКОВІ ЗАПИСКИ Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2014. – № 1. – С. 175–180.
5. Руднева Т. И. Соловова Н. В. Управление методической работой вуза: теоретические основы и опыт // Вестник СамГУ. 2012. № 2/1(93). С. 151-155.
6. Таланова Л. Г. Методическая подготовка будущих учителей к методической деятельности: дисс. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Людмила Григорьевна Таланова. – Одесса, 1997. – 224 с.

Прохоров О.А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
заступник начальника з наукової роботи Військового інституту
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

**ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ
У ВИЩОМУ ВІЙСЬКОВОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ:
СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД**

Українське сьогодення ставить перед вищим військовим навчальним закладом нові актуальні завдання, виконання яких дозволить його випускникам гідно виконувати поставлені бойові завдання в реальних бойових умовах.

Зазначені завдання в першу чергу стосуються комунікаційної взаємодії між курсантами та військовим педагогом. Як відомо *комунікаційний процес* представляє собою передачу інформації від однієї людини до іншої, або між групами людей, з використанням різних каналів, за допомогою різних засобів. Комунікаційний процес набуває різних форм та виконує різні функції, в залежності від числа учасників, цілей, каналів, що використовуються, засобів та стратегій [1]. Це обумовлює значну кількість моделей комунікації, які застосовуються у вищому

військовому навчальному закладі. Охарактеризуємо їх, застосовуючи структурно-функціональний підхід.

Першою відомою моделлю комунікації є модель, яка була запропонована *Аристотелем*. Вона мала три структурні елементи: *промовець – промова – слухач*. Наступною моделлю комунікації стала модель Гарольда Лассуела, яка розривається під час відповідей на такі питання: *хто?*; *з якими намірами?*; *в якій ситуації?*; *з якими ресурсами?*; *використовуючи яку стратегію?*; *здійснюючи вплив на яку аудиторію?*; *з яким результатом?* [1].

Наступна модель *Шенона–Уівера*, в структурі якої є наступні елементи: джерело інформації, інформація, кодуєчий пристрій, канал, декодуєчий пристрій, отримувач інформації [1].

Циклічна модель Шрама–Осгуда. В даній моделі відображена реакція отримувач інформації на повідомлення джерела у зворотному вигляді, що робить комунікацію двостороннім процесом (діалогом), дозволяючи кожній із сторін коректувати свої дії [1].

В основі *двоканальної моделі мовної комунікації Б. Морозова* лежить складана вербально-невербальна природа комунікації та низка принципових відмінностей невербальної комунікації від вербальної. Характерною особливістю даної моделі є існування таких структурних елементів як вербальний та невербальний канал передачі інформації [1].

Наступною моделлю є *двоступінчаста модель комунікації Лазарсфельда-Берельсона*, яка була розроблена при дослідженнях масових комунікацій. Науковці звернули увагу на досить цікаву закономірність: дія інформації, яка передається населенню за допомогою ЗМІ, через деякий час не знижується а навпаки підсилюється. Дослідження показали, що інформація, яку подають ЗМІ знаходить свій відклик через певний час під впливом «лідерів думок» [1].

Зазначимо, що під час організації навчально-виховного процесу у вищому військовому навчальному закладі, професорсько-викладацький склад, офіцери-вихователі, враховуючи ту чи іншу педагогічну ситуацію, застосовують одну з моделей соціальної комунікації.

Визначимо місце та роль кожного структурного елемента комунікаційного процесу у вищому військовому навчальному закладі.

1. Джерело інформації – викладач, офіцер вихователь. Його роль неоціненна в процесі підготовки майбутніх офіцерів. Джерело інформації (комунікант) є ініціатором комунікативного процесу, який виконує в навчально-виховному процесі найрізноманітніші функції: повідомляє інформацію, здійснює навчальний та виховний вплив на вихованців. На сприйняття його аудиторією суттєво впливають так характеристики як статус, надійність та кваліфікація [1].

2. Інформація. Під час організації життєдіяльності вищого військового навчального закладу комунікант використовує інформацію

різного призначення: інформація, яка формує майбутнього військового професіонала (навчальна інформація), інформація, яка визначає алгоритм дій відповідно до вимог Статутів ЗСУ, інформація, яка формує систему ціннісних орієнтацій тощо. Інформація зазвичай подається у вербальному та невербальному вигляді [1].

3. *Кодування та декодування.* Зазначимо, що для передачі інформації комунікант використовує систему кодів. Останній представляє собою символ або знак, які однозначно інтерпретуються і джерелом інформації (комунікантом) і адресатом (реципієнтом – курсантом).

Так, під *кодуванням* розуміють процес переробки ідеї, думки за допомогою відповідних кодів (слів, схем, образів, звуків тощо) з метою її доведення до адресата. *Декодування* – це зворотній переклад закодованої інформації на мову, яка зрозуміла для отримувача. У загальному вигляді це процес надання певного змісту отриманим сигналам та розуміння змісту повідомлення, відповідно [1].

4. *Канал.* Сучасне розуміння «каналу» в комунікативістиці свідчить про те, що дане поняття трактується як засіб за допомогою якого повідомлення передається від джерела до отримувача. Розрізняють природні та штучні канали передачі інформації. В процесі організації навчально-виховного процесу у вищому військовому навчальному закладі здебільшого використовуються природні канали комунікації, які характеризуються полісенсорністю. Остання представляє собою використання різних органів відчуття (зір, нюх, слух, шкірно-тактильна рецепція тощо) в передачі та отриманні повідомлення [1].

5. *Отримувач* (адресат) – той або ті, кому було адресовано повідомлення. Отримувачем в навчально-виховному процесі є найчастіше вихованець. Проте, навчально-виховний процес не може існувати без активного використання циклічної моделі Шрама–Осгуда, застосування якої обумовлює зміну позицій в комунікативному акті комунікант стає реципієнтом, а реципієнт виконує роль комуніканта [1].

Зазначимо, що основним індикатором результативності процесу комунікації є *реакція* на повідомлення. В умовах організації навчально-виховного процесу у вищому військовому навчальному закладі є стан військової дисципліни (свідоме виконання курсантами вимог військового законодавства), емоційне забарвлення процесу опанування змісту освіти тощо.

6. *Зворотній зв'язок.* Зазвичай саме зворотній зв'язок є метою комунікаційного процесу. В умовах вищої військової школи зворотній зв'язок обумовлює двосторонній процес взаємодії військового педагога та курсанта. Зворотній зв'язок дозволяє учасниками комунікаційного процесу корегувати цілі взаємодії, свою поведінку, своє ставлення одне до одного. Саме зворотній зв'язок дозволяє комуніканту з'ясувати чи

досягнуто бажаного результату. Зворотній зв'язок має яскраве вираження саме під час міжособистісної комунікації [1].

Список використаних джерел:

1. Соколов А. В. Общая теория социальной коммуникации: Учебное пособие. – СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2002 г. – 461 с.

Тонконог Н.І.

викладач,

*Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди*

ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МОДЕЛІ ІСОПД МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Сьогодні в українській вищій освіті панують тенденції до глобалізації суспільства, входження до єдиного європейського освітнього простору. Виникають інноваційні ідеї викладання у вищих педагогічних навчальних закладах. Студенти набули свободи вибору, а викладачі керуються насамперед принципом індивідуалізації навчання, що передбачає відмову від традиційної моделі навчання, а саме універсальності навчальних програм, фронтального спілкування, стандартного оцінювання знань та вмінь, примусовості навчання, трансляції інформації від викладача до студента. Навчання іноземних мов у ВНЗ набуває провідного значення. Висококваліфікований викладач іноземної мови повинен не лише володіти на високому рівні іншомовною комунікативною компетенцією, а й освоювати широкий спектр інноваційних методик, технологій освітньо-професійної діяльності, активно впроваджувати їх у практику підготовки вчителів іноземних мов. На наш погляд, у зв'язку зі зростаючою динамікою вимог сучасності до кваліфікації педагогів майбутнім учителям іноземних мов варто вчитися розробляти індивідуальну стратегію освітньо-професійної діяльності (ІСОПД), самостійно проектувати власне становлення як фахівця і професійно-особистісний розвиток.

Зростання ролі лінгводидактики у вищій освіті зумовлене такими явищами як гуманізація та гуманітаризація освіти, глобалізація суспільства, потреба в розширенні міжнародних зв'язків. Теоретичні та методичні аспекти професійної підготовки вчителів іноземних мов є об'єктом дослідження багатьох українських та зарубіжних науковців (В. В. Баркасі, О. В. Биковська, О. Б. Бігич, Л. М. Білас, А. М. Веремчук, Н. Є. Білоножко, О. І. Вишневський, С. Ю. Ніколаєва, Н. Д. Гальскова, І. Я. Глазкова,